

DIZAJN INKUBATOR U KINESKOJ ČETVRTI U NOVOM SADU**DESIGN INCUBATOR IN CHINESE QUARTER IN NOVI SAD**Monika Mađar, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – ARHITEKTURA I URBANIZAM**

Kratak sadržaj – Osnovni zadatak rada zasnovan je na definisanju programa i funkcije savremene tipologije kancelarijskog prostora, danas poznat pod nazivom *kovorking prostor* (eng. *coworking*). Rad se sastoji iz analize funkcije i lokacije programa, kao i rešenja enterijera. Ovo rešenje nudi koncept, funkcionalnu shemu, oblikovanje, materijalizaciju, dispoziciju nameštaja i rasvete enterijera kao i tehnički opis.

Abstract – The main goal of the paper is based on defining the program and function of the modern workplace typology, more commonly known today as a *coworking space*. The work analyzes the functions and locations of the program, and presents a solution for the interior. This solution offers the concept, functional and building plans, shape, materialisation, disposition of furniture and lights, as well as a technical description.

Gljučne reči: dizajn inkubator, Kineska četvrt, edukacija, brodski kontejner

1. UVOD

U današnjem poslovnom svetu, od 1995. godine pa do danas, okruženje u kojima čovek radi da bi ostvario određene poslovne rezultate i stekao osnovna sredstva za život su daleko odmakli od klasičnih ustaljenih kancelarijskih prostora. Pretpostavka je da pojam „Kovorking“ (eng. *coworking*) prostora danas nije nepoznanica, s obzirom na to da preko 1,2 miliona ljudi na svetu su korisnici baš ovakvih prostora za rad. Postoje i predviđanja da će u bliskoj budućnosti *kovorking* prostori u potpunosti zameniti standardne kancelarijske prostore.

Kovorking prostori imaju i svoje prednosti i mane u odnosu na kancelarijske prostore. Prednosti su u pristupačnijoj ceni zakupa, takođe su i kompletno opremljeni za određene vrste poslova, a površ svega, korisnik nije u obavezi na dugoročni zakup. Mnogi preduzetnici, *frilenseri* (eng. *freelancer*) i *startapi* (eng. *Start up*) danas daju prednost *kovorking* prostorima u odnosu na kancelarijske prostore.

2. ANALIZA PROGRAMA**2.1. Uvodno razmatranje**

Pojam dizajn (eng. *design*) je u srpskom jeziku prisutan od druge polovine dvadesetog veka i predstavlja interdisciplinarnu praksu sa kreativno-umetničkim sadržajem koje povezuju društvene, humanističke i tehničke nauke. Termin koji se koristi u našem jeziku jeste oblikovanje, ali

engleska transkripcija prednjači u upotrebi i po nekim teoretičarima semantički je tačnija. Svaka definicija dizajna rizikuje da bude nepotpuna i neprecizna pre svega zbog vrlo širokog i kompleksnog polja ljudske delatnosti koju objašnjava.

Značajno je napomeniti da dizajn u najširem razumevanju pojma ne predstavlja isključivo umetničku disciplinu, kako se najčešće percipira u svakodnevi. Pored kreativno-umetničkoj sadržaja, kada govorimo o dizajnu neizostavne su njegove tehničko-tehnološke, komunikacijske, psihološke, društvene i ekonomske komponente. Kao disciplina planiranja i oblikovanja prostora, proizvoda i poruka, dizajn utiče na sve grane industrije i na sve nivoe društva.

U zapadno-evropskoj kulturi dizajn se fenomenološki pojavljuje u drugoj polovini osamnaestog veka, a afirmaciju dostiže tokom dvadesetog veka kada se počinje smatrati nezaobilaznom tehnikom pri generisanju vrednosti u kreiranju novih proizvoda i usluga.

Dizajn je interdisciplinarni kreativni princip koji je kako u svakodnevnom životu tako i u teorijskom smislu, analizirajući ideologiju i retoriku dizajna, deo vizuelne kulture i vizuelne retorike čiji obim se prostire od istorijskih artefakata do popularnih ikona, od kartografije do arhitekture, od dizajna enterijera do javnih spomenika [1].

2.2. Definisane programa

Ako posmatramo dizajn kao interdisciplinarnu oblast, pogodnu za povezivanje sa drugim granama industrije, potrebno je razviti i mehanizme i osigurati pogodnu atmosferu za razmenu znanja i ideja, povezivanje autora aktivnih u različitim disciplinama na zajedničkim projektima itd. Takođe, potrebno je stvoriti prostor za spontano i namerno okupljanje dizajnerske zajednice i razviti programe pravne, savetodavne i mentorske podrške.

Kovorking prostori su se godinama razvijali i formirali određene sadržaje koji korisnicima omogućavaju veliku platformu za edukaciju, upoznavanje i potencijalno ostvarivanje saradnje, pored toga što su to prostori koji su pretežno namenjeni za rad, ostvarivanje rezultata i promociju rezultata.

Posmatrano sa urbanističkog aspekta, škole ne bi trebalo da budu pozicionirane uz prometne saobraćajnice koje su izvor buke i zagađenja i ometaju koncentraciju u radu. Školski objekti bi trebalo da se nalaze u okruženju kom dominira priroda uz uređenje prostora tako da se oni povezuju sa njom, a organizovanjem nastavnih i drugih aktivnosti na otvorenom obezbedila bi se kvalitetnija atmosfera za rad.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Ivana Miškeljin.

Kovorking prostori nude mnogo veći broj pogodnosti u odnosu na klasične kancelarijske prostore i to podrazumeva više mesta za rad, mesto za odmor i razonodu, radionice, amfiteatre za edukaciju, ponekad i galerije i mnoge druge namene.

Projekat kovorking prostora u Novom Sadu u fokusu ima kreativne industrije, što podrazumeva veliki broj delatnika u umetnosti i dizajnu. S obzirom na užu ciljnu grupu korisnika, ovakav prostor mora biti projektovan u skladu sa specifičnim potrebama korisnika. Individue ili grupe ljudi koji razvijaju svoje projekte u kreativnim industrijama moraju imati veliku površinu na raspolaganju za rad.

Taj rad nije ograničen samo na radne stolove, već je potrebno obezbediti prostorije slične namene a to su radionice. Osim toga, korisnici koji u fokusu svog posla imaju fotografske i video produkcije, javlja se potreba i za većim multifunkcionalnim studiom koji zadovoljava sve zvučne i svetlosne kriterijume ove namene. Amfiteatar koji je sadržan u projektu je takođe višeznačne namene jer je tehnički opremljena i za održavanje predavanja ali i za puštanje različitih edukativnih video materijala, te ima ulogu i bioskopa.

Mnogi korisnici kovorking prostora imaju poteškoća predstaviti rezultate svoga rada u drugim prostorijama te je bilo važno planirati i galerijski prostor, dostupan svima. Kako novosađane krasi epitet druželjubivih i gostoprимljivih stanovnika, neizostavan deo ovog kovorking prostora je letnji šank-kafe na krovu objekta, u svrhu druženja, opuštanja i upoznavanja novih ljudi van okvira radnog vremena [2].

2.3. Uticaj programa na odabir lokacije

Analizom potreba juniora i seniora u oblasti dizajna, osnivanje i izgradnja kovorking prostora u Novom Sadu bi bila veoma neophodna. Zbog velikog interesovanja se pretpostavlja da bi i projekat bio samoodrživ.

Kako je saobraćajna infrastruktura grada dobro razvijena a ujedno je i Kineska četvrt u fokusu kreativnih nevladinih i vladinih organizacija, pozicioniranjem ovog kovorking prostora u ovu četvrt bi bila smislena i pogodna.

Kvart je dostupan i kolskim, biciklističkim i pešačkim stazama, ali je takođe na putanji koja povezuje fakultete novosadskog univerziteta sa studentskim domovima. Postojeći sadržaj Kineske četvrti u svakom trenutku okuplja veliki broj ljudi, s obzirom na to da četvrt karakterišu postojanje noćnih klubova, ateljea i radionica [3].

3. STUDIJE SLUČAJA

3.1. Kriterijum za odabir studije slučaja

Kovorking prostori su programski multifunkcionalni prostori. Broj funkcija kojima jedan kovorking prostor raspolaže zavisi od različitih eksternih faktora koji potiču od ekonomske situacije lokaliteta, budžeta investitora i potrebe zajednice za takvim prostorm.

Shodno tome, kovorking prostori u određenim situacijama raspolažu sa svega dve do tri različite funkcije, ali taj broj može biti i dvocifren, te je analiza namena prostorija u okviru svake studije slučaja bila primarna.

Drugi kriterijum odabira studija slučaja ima u fokusu isključivo funkcionalne šeme u osnovi objekata.

Treći kriterijum za odabir studija slučaja jeste sama materijalizacija i na koji način je ona implementirana u prostoru.

3.2. Primeri studije slučaja

3.2.1. „Hubba-to“, Bangkok, Tajland

Hubba-to kovorking prostor je specifičan po repetitiji jednog arhitektonskog elementa kroz ceo objekat, a to je vidljiva električna instalacija. Linearno povezivanje svih rasvetnih tela, tirkizno obojenim električnim instalacijama se fokus stavlja na metaforičan prikaz namene te prostorije, a to je povezivanje korisnika.

Pored toga, programski sadržaj ovog kovorking prostora je oplemenjen i sadržajima koji su ne tako česti u kovorking prostorima, a to su radionice za grnčariju, ručnu obradu keramike i drveta, foto studio i mračna komora za razvijanje fotografija, velike zajedničke kuhinje za projekte koje uključuju i gastronomiju.

3.2.2. „Nova iskra“, Beograd, Srbija

Prostorije Nove Iskre u Beogradu su jedna od prvih objekata sa jasnom namerom podsticanja kreativne industrije u Srbiji ali i u regionu. S obzirom da je potreba za ovim kovorking prostorom bila velika, zadatak je bio u potpunosti iskoristiti kapacitete postojeće etaže ružiranog objekta, te ne dozvoliti da se bilo koji kutak ovog prostora ne iskoristi maksimalno za različite namene. Enterijer je u potpunosti opremljen mobilijarom i rasvetom koji su proizvod isključivo saradnji lokalnih i regionalnih afirmisanih i neafirmisanih umetnika i stvaralaca, što je i sama uloga jednog kovorking prostora.

3.2.3. „Kashiwa-no-ha Open Innovation Lab“, Kašiva, Japan

KOIL kovorking prostor je jedan od prostora koji je na interesantan način izbegao korišćenje fizičkih barijera i pregrada u prostoru. Korišćenjem osnovnih arhitektonskih elemenata, materijalizacija, kaskade na plafonu i rasveta, postignuto je više različitih atmosfera u jednom kontinualnom prostoru bez zidova i drugih pregrada.

3.2.4. MALHA“, Sveti Kristofer, Brazil

MALHA je kovorking prostor specifične namene koja u fokusu ima isključivo modni dizajn. Projektanti su uspeli na veoma jednostavan način da povežu veliki broj različitih sadržaja „pod jednim krovom“. Materijalizacija ovog prostora, što podrazumeva brodske transportne kontejnere, drvene palete, šperploče, metalne pločevine, na suptilan način inspirišu korisnike da razmišljaju o primeni materijala u svojim projektima koji u fokusu imaju očuvanje životne sredine.

3.2.5. „IMPACT Hub“, Berlin, Nemačka

IMPACT hab u Berlinu je prostor koji u fokusu ima dva najvažnija elementa kojima je enterijer sagrađen. Prvi jeste funkcionalno povezivanje kontinualnog prostora bez pregrada i zidova, a drugi je učiniti mobilijar i ostale arhitektonske elemente od istog materijala, odnosno od drvenih pločastih materijala. Sa ova dva elementa, prostor je uređen u minimalističkom stilu, a u potpunosti je funkcionalan i fleksibilan, i svaki korisnik ima svoju oazu u kojoj radi nesmetano, dok ne poželi da ostvari kontakt sa drugim korisnicima.

3.2.6. „Thailand Creative and Design Center“, Bangkok, Tajland

TCDC smešten na Tajlandu je specifičan po materijalizaciji koja se poigrava na razne načine sa drugim arhitektonskim elementima. Kako u prostoru dominiraju visoki plafoni i velike staklene površine pomoću kojih je osunčanost prostora velika, odabir transparentnih i translucenčnih materijala upotpunjuje prijatnu atmosferu prostora. Implementacijom belo obojenih polica i mobilijara koji se protežu do samog plafona velike visine, u kombinaciji sa pleksiglasom i leksanom, dnevna svetlost prodire u sve delove objekta, a prostoru daje utisak prostranstva. U takvoj atmosferi je moguće ostvariti kontakt sa bilo kojim korisnikom bez bojazni da se uzurpiraju i drugi korisnici.

3.3. Zaključna razmatranja

Svi prostori se vode konceptom otvorenih prostora (eng. „Open space“) ali se na razne načine adaptiraju u funkcionalnu celinu. Prostori su uređeni na način da se i kroz materijalizaciju vrši naracija prostora, na razne načine. U određenim slučajevima ta materijalizacija se svodi na sirove i neobrađene materijale, ili na nedovršene enterijerske radove, dok se u pojedinim slučajevima materijalizacija ističe fokus na očuvanju životne sredine ili pak postoji primena svega jednog materijala kao odraza minimalističkog uređenja enterijera. Poigravanje sa svetlošću, bilo to prirodni ili veštački izvori svetla, postiže se prijatna atmosfera za rad.

4. PROJEKAT ENTERIJERA

4.1. Analiza Lokacije

4.1.1. Šira situacija

Zbog same pozicije Kineske četvrti, i neposredne blizine gradskog šetališta i parka, kao i zvučna izolovanost od stambene zone, Kineska četvrt je čvorište gde dnevno cirkuliše veći broj ljudi. Tu ubrajamo i posetioce koji ciljano dolaze do Kineske četvrti ali i slučajne prolaznike koji su se uputili ka parku ili gradskom šetalištu (Sl. 1).

Slika 1. Šira situacija – Kineska četvrt

4.1.2. Uža situacija

Unutar same Kineske četvrti, do 2017. godine, postojali su sadržaji različite namene, poput Kulturnog centra „Fabrika“, noćnih klubova „Kvoter“ (eng. The Quarter) i „Firči“ (eng. Firchie Think Tank Studio), kao i restoran brze hrane, i mnoge druge zanatske radionice i umetnički ateljei. Nakon što je Novi Sad dobio titulu Evropske prestonice kulture 2021. godine, otpočet je projekat revitalizacije i adaptacije celog kompleksa u cilju stvaranja kreativnog polisa.

Kineska četvrt, pozicionirana između studentskih domova, novosadskog univerziteta i stambenih zona, je pogodna lokacija za pozicioniranje kreativnog kovorking prostora čiji se ciljevi na mikro nivou u potpunosti

podudaraju sa ciljevima fondacije. S obzirom na to da je Kineska četvrt u potpunosti izgrađena od objekata koji spadaju u kulturno nasleđe, pozicioniranje kreativnog kovorking prostora je izmešteno iz kompleksa na samoj granici sa Varadinskim mostom, sa ciljem da se objekti ove četvrti sačuvaju u potpunosti.

4.1.3. Istorijat

Početkom dvadesetih godina 19. veka po dogovoru Grada i vojske, razrušeno je staro utvrđenje „Mostobran“, i time je konačno omogućena izgradnja na obali Dunava, na čijem nekadašnjem mestu se formira deo grada nazvan Mali Liman, dok se na Velikom Limanu razvija nova industrijska zona.

Danas ovo područje poprima obrise novog alternativnog kulturno-umetničkog centra, gde se pored zanatskih radionica u prazne prostore useljavaju umetnici, otvaraju ateljei, klubovi, kulturni centri.

4.1.4. SWOT analiza

SWOT analiza je metoda strateškog planiranja koji se koristi u cilju ocene snage (eng. strength), slabosti (eng. weakness), prilike (eng. opportunity) pretnje (eng. threats) određenog projekta. Analiza podrazumeva utvrđivanje spoljašnjih i unutrašnjih faktora koji mogu pozitivno ili negativno da utiču na ostvarivanje cilja projekta, odnosno konstruisanje kovorking prostora u zoni Kineske četvrti..

4.2. Koncept

Osnovna namena objekta jeste komercijalna, uslužna i edukativna. Korisnici objekta imaju na raspolaganju svaki segment prostora, a ono što je zajedničko za sve korisnike jeste rad na svojim individualnim ili startup projektima, umrežavanje i edukacija u oblasti kreativne delatnosti.

Cilj povezivanja različitih namena u jednom objektu jeste stvaranje prostora koji će privući i zadržati ljude, zainteresovati ih za sve namene koje su sadržane u kovorking prostoru.

4.3. Funkcionalna podela

Objekat ima i vertikalnu i horizontalnu podelu na zone prema nameni u određenom rasteru. Objekat je izdvojen na tri etaže, i četvrta etaža je prohodan krov, koji je pristupačan samo u toplim sezonskim uslovima.

Prema horizontalnoj podeli, podeli po etažama uočavamo slojevitost u smislu broja korisnika prema etažama.

4.4. Konstrukcija

Veliki broj luka u svetu je dom napuštenih i praznih kontejnera, koji nisu isporučene u matične luke zbog velikih troškova transporta. Zbog niske cene i svoje modularne karakteristike, kontejneri su počeli da privlače pažnju arhitekata, koji su počeli da ih smatraju alterantivnim građevinskim materijalom. Danas postoji veliki broj objekata sačinjen od kontejnera sa veoma različitim namenama [4].

4.5. Fasada

Fasada je sačuvana u svom originalnom stanju, rebrasta metalna struktura brodskih transportnih kontejnera. Fasada kontejnera je sačinjena od taloženog čeličnog uglja poznatog kao „CorTen“ (patent U.S. Steel Corporation). X Čvrstoći i jačini kontejnera doprinosi valovita struktura koja podseća na strukturu ojačanih kartonskih kutija (slika 2) [5].

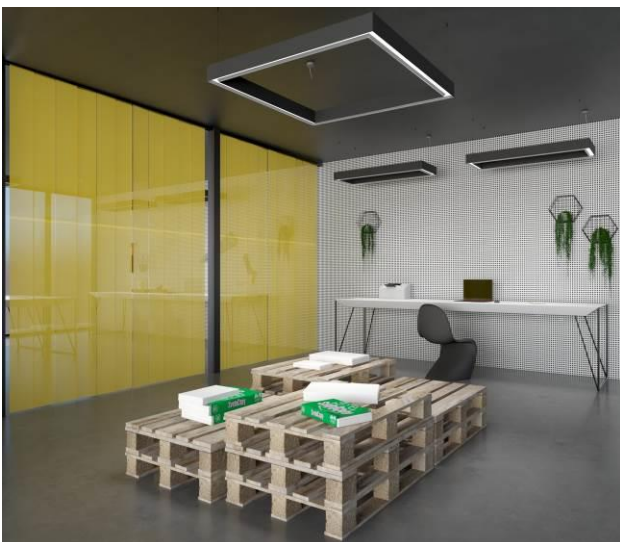

Slika 2. Fasada kontejnera.

4.6. Materijalizacija

Kontejneri kojima se gradi objekat su u potpunosti ogoljeni do same konstrukcije, te je neophodna intervencija u vidu postavljanja termo izolacije i završne obrade zidova, postavljanje podopolagačkih elemenata kao i obrada plafona, i u tom smislu, postoji potpuna sloboda u odabiru materijala.

Koloritne sheme su veoma dominantne i raspoređene su prema nameni prostorija. Podna obloga je birana prema etažama, kako je broj posetilaca po etažama različit. Zidovi su u potpunosti obloženi drvenim i gipskarton pločama, različitog kolorita koji se uklapa u koncept namene prostorija. Pored obojenog pločastog materijala dominira i prisustvo belih pločica koje otvaraju prostor u vizuelnom smislu (slika 3).

Slika 3. Materijalizacija enterijera radionice.

4.7. Mobilijar

Prilikom izbora mobilijara glavnu ulogu je igrao komfor. Kako je u kovorking prostoru imperativ udobnost, radni stolovi, stolice i inkubatori za rad su vrhunskog proizvođača, VITRA. U projekat su implementirani: Workbay stolovi, Pantone stolice, Miura stolice

4.8. Rasveta

Pored dnevne svetlosti veoma je važno obezbediti i dobro veštačko osvetljenje koje će biti pravilno raspoređeno. Sistem osvetljenja sastoji se iz linijske plafonske rasvete, čija se jačina može podešavati ugrađenim kontrolorom. Implementirana su spot svetla, trakasta led rasveta.

5. ZAKLJUČAK

Obezbeđivanjem kovorking prostora, usko fokusiranog na dizajn i srodne oblasti, mnogi stanovnici Novog Sada imaju obezbeđene uslove za rad i razvoj svojih startup projekata, imaju mogućnost upoznavanja novih potencijalnih kolega, kao što imaju mogućnost rada na sebi i za svoje potrebe. Kovorking prostori otvaraju vrata svetu i svetskom tržištu, a danas se u oblasti dizajna apetiti tržišta mnogostruko povećavaju.

6. LITERATURA

- [1] Miško Šuvaković, »Pojmovnik suvremene umjetnosti«, Zagreb, Horetzky, 2005.
- [2] Mušić, Miroslav. „Određenje dizajna i njegovih pojavnih oblika“, 2014.
- [3] Mikić Hristina, „Kreativne industrije u Srbiji: Preporuke za razvoj kreativnih industrija u Srbiji“, 2006.
- [4] Levinson Marc, „The Box: How the Shipping Container Made the World Smaller and the World Economy Bigger“, 2016.
- [5] Shipping Container Home Construction Globally, <http://www.containerhomes-info.com>

Kratka biografija:

Monika Madar rođena je u Novom Sadu 1992. god. Osnovne akademske studije je završila na Fakultetu tehničkih nauka – departman za arhitekturu i urbanizam u Novom Sadu 2017. godine. Trenutno student master studija na smeru Dizajn enterijera.